

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร
ของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น
Influence of Financial Management on Profitability of Small and
Medium Enterprises in Khon Kaen

พงศ์พิสิษฐ์ นันทาโย^{1*} และ ภัทรขวัญ พิลางาม²
Pongpisit Nuntayo^{1*} and Patarakhuan Pila-Ngarm²

*Corresponding author email: pongpisit.n@kkumail.com

(Received: July 15, 2025 Revised: August 08, 2025 Accepted: August 29, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคลในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 ที่ยังดำเนินกิจการและส่งงบการเงินจำนวน 314 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามประเภทของธุรกิจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการทางการเงินทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณทางการเงิน การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และการดำเนินงานและการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.40 ถึง 0.59) และระดับต่ำ (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.20 ถึง 0.39) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการทางการเงินไม่แตกต่างกัน แต่ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการบริหารจัดการทางการเงิน “ด้านการวางแผนทางการเงิน” แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารจัดการทางการเงิน; ความสามารถในการทำกำไร; ผู้ประกอบการ; วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Bachelor of Business Administration, Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University

Abstract

This research aims to study the relationship between financial management and profitability of small and medium enterprises in Khon Kaen and to compare the financial management practices of SME entrepreneurs in Khon Kaen across educational levels and financial management or entrepreneurship experiences. The research sample is small and medium enterprises in Khon Kaen that registered their legal entities in 2022 and 2023 and are still operational and submitting financial statements. The sample size is 314 cases, through stratified random sampling based on type of business. Data collection was conducted using an online questionnaire. The research findings revealed four aspects of financial management: financial planning, financial budgeting, financial risk assessment, and operations and evaluation have a relationship with profitability is moderate (Correlation Coefficient is in the range of 0.40 to 0.59) and low (Correlation Coefficient is in the range of 0.20 to 0.39) at a significance level of 0.05. The comparative analysis of differences revealed that different financial management or entrepreneurship experiences do not differ in financial management. However, there were differences in financial management at the “financial planning” with a significance level of 0.05 for entrepreneurship with different levels of education.

Keywords: Financial Management; Profitability; Entrepreneur; Small and Medium Enterprises

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจ SMEs (Small and Medium Enterprises) หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 ธุรกิจ SMEs สามารถสร้างมูลค่ารวม 6.11 ล้านล้านบาท และ 6.32 ล้านล้านบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 35.1 และ 35.2 ของรายได้รวมทั้งประเทศ (GDP) ตามลำดับ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) ซึ่งธุรกิจ SMEs เป็นธุรกิจที่ครอบคลุมกิจการหลัก 3 กิจการ ได้แก่ กิจการการผลิต กิจการการค้า (ค้าปลีก/ค้าส่ง) และกิจการบริการ

ธุรกิจ SMEs เป็นธุรกิจที่สามารถบริหารจัดการได้ง่าย แต่เป็นธุรกิจที่จะต้องมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในหลากหลายด้านเพื่อที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้ โดยการทำให้ธุรกิจในปัจจุบันจะต้องอาศัยทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินเป็นอย่างมากเนื่องจากการเงินมีความสัมพันธ์กับงานหลายฝ่ายภายในองค์กร (พีรณัฐ ยาทิพย์, 2561) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การบริหารจัดการทางการเงินมีความสำคัญต่อผลกำไรหรือความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ โดยงานวิจัยของสุพัตรา จันทนะศิริ (2565) ได้กล่าวว่าการอัตราส่วนทางการเงินด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

การบริหารจัดการทางการเงิน เป็นการวางแผนในการควบคุมและติดตามทรัพยากรทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจอย่างเป็นระบบ โดยมีการควบคุมกิจกรรมทางการเงินในด้านต่าง ๆ เช่น การลงทุน การใช้จ่าย หรือการใช้ประโยชน์จากเงินทุน เป็นต้น โดยเป้าหมายของการบริหารจัดการทางการเงินคือ การจัดสรรทรัพยากรทางการเงินที่มีอยู่ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ธุรกิจเกิดกำไรสูงสุด (Profit Maximization) โดยธุรกิจสามารถวัดผลการบริหารจัดการทางการเงินได้จาก “ความสามารถในการทำกำไร”

ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) คือ ความสามารถของธุรกิจที่จะสร้างผลกำไรหรือผลตอบแทนกลับมาจากหน่วยซื้อต่าง ๆ เช่น รายได้ สินทรัพย์ หรือเงินลงทุนที่เจ้าของธุรกิจลงทุนไป (ยลวรรณ จิรวรรณเดช, 2565) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สามารถใช้ประเมินความสามารถของธุรกิจ โดยส่วนใหญ่จะวัดความสามารถในการทำกำไรในรูปแบบของตัวเลขที่เป็นเปอร์เซ็นต์เทียบกับฐานต่าง ๆ เช่น ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ผลตอบแทนจากการขาย และผลตอบแทนจากส่วนของผู้อถือหุ้น เป็นต้น

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่จัดอยู่ใน 10 อันดับแรกของจังหวัดที่เจริญมากที่สุดในประเทศไทย (The Ranking, 2022) โดยในจังหวัดขอนแก่นมีการทำธุรกิจ SMEs เป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงแม้จังหวัดขอนแก่นจะมีความเจริญโดดเด่นระดับแนวหน้าของประเทศ แต่ก็มีธุรกิจ SMEs จำนวนมากที่ไม่สามารถวางแผนรับมือเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ จึงทำให้ธุรกิจเหล่านั้นต้องปิดตัวลงในที่สุด แต่ในทางกลับกันก็มีธุรกิจ SMEs อีกจำนวนไม่น้อยที่สามารถวางแผนรับมือกับสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้ จึงส่งผลให้ธุรกิจเหล่านี้สามารถก้าวข้ามวิกฤตและประสบผลสำเร็จทางการเงิน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น และเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงินระหว่างระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน เพื่อนำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจ SMEs เพื่อให้ธุรกิจเกิดความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคล ในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 ที่ยังดำเนินกิจการและส่งงบการเงิน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาหลักการการจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร โดยมีตัวแปรอิสระคือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณทางการเงิน การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และการดำเนินงาน และการประเมินผล และตัวแปรตาม คือ ผลตอบแทนจากการขาย (Return on sale: ROS)

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กรมสรรพากร (ม.ป.ป.) ได้ให้คำนิยามของ SMEs โดยคำว่า SMEs ย่อมาจาก Small and Medium Enterprises หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ประกอบไปด้วยคณะบุคคล บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด โดยธุรกิจ SMEs จะประกอบไปด้วย 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมการผลิต กิจกรรมการค้า และกิจกรรมบริการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการทางการเงิน

การจัดการทางการเงิน เป็นการวางแผนในการควบคุมและติดตามทรัพยากรทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจอย่างเป็นระบบ โดยมีการควบคุมกิจกรรมทางการเงินในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้จ่าย การจัดหาเงินทุน การลงทุน และการใช้ประโยชน์จากเงินทุน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร (Coursera Staff, 2023) รวมถึงการจัดทำรายงานทางการเงิน การจัดทำบัญชีให้สมดุล การจัดทำบัญชีเพื่อยื่นภาษี การจ่ายเงินเดือนให้พนักงาน การวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงิน การจัดการสภาพคล่องของธุรกิจ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงินทั้งหมดของธุรกิจ (Lynne Sampson, 2023) ซึ่งถ้าหากธุรกิจยังมีขนาดใหญ่ การจัดการทางการเงินก็จะยังมีความซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น

องค์ประกอบของการจัดการทางการเงิน

การจัดการทางการเงิน มีองค์ประกอบหรือหลักการในการดำเนินงานในหลากหลายด้าน โดยการจัดการทางการเงินจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจ ซึ่งมีกิจกรรมหลัก ๆ ได้แก่

การวางแผนทางการเงิน คือ การจัดทำแผนการจัดการทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน การวางแผนใช้จ่าย การหาแหล่งเงินทุน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ (จิตติมา แจ่มอุบล, ม.ป.ป.) โดยครอบคลุมเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

การจัดทำงบประมาณทางการเงิน คือ การจัดทำรายงานทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจเพื่อแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางการเงินและการดำเนินงานของธุรกิจ เช่น งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบดุล เป็นต้น (FDI Group, 2023) เพื่อนำข้อมูลทางการเงินเหล่านี้มาใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการใช้จ่ายหรือแผนการดำเนินงานในอนาคต

การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน คือ กระบวนการในการควบคุมและติดตามกิจกรรมทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดจากความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ธุรกิจขาดสภาพคล่อง ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หรือเศรษฐกิจชะลอตัว เป็นต้น โดยธุรกิจจะต้องประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและวางแผนรับมือกับความเสี่ยงนั้น (Stars Microelectronics, 2019)

การดำเนินงานและการประเมินผล คือ การปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีการติดตามและกำกับดูแลแผนการดำเนินงานทั้งหมด จากนั้นทำการประเมินแผนการดำเนินงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพื่อวัดประสิทธิภาพและหาข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน (พลุ เดชะรินทร์, 2561) ซึ่งธุรกิจสามารถนำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) คือ ความสามารถของธุรกิจที่จะสร้างผลกำไรหรือผลตอบแทนกลับมาจากหน่วยซื้อต่าง ๆ เช่น รายได้ สินทรัพย์ หรือเงินลงทุนที่เจ้าของธุรกิจลงทุนไป (ยลวรรณ จิรวัชรเดช, 2565) โดยส่วนใหญ่จะวัดความสามารถในการทำกำไรในรูปแบบของตัวเลขที่เป็นเปอร์เซ็นต์เทียบกับฐานต่าง ๆ เช่น ผลตอบแทนจากการขาย (Return on Sale: ROS) ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Asset: ROA) และผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นต้น โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการทำกำไรด้วยผลตอบแทนจากการขาย (ROS) โดยผลตอบแทนจากการขายคือ อัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างกำไรจากการดำเนินงานและรายได้รวมของธุรกิจ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ (Adam Hayes, 2024) โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$ROS = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{รายได้รวม}} \times 100$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร

การบริหารจัดการทางการเงิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินทั้งหมดของธุรกิจ ซึ่งมีบทบาทและความสำคัญต่อการสร้างผลกำไรหรือผลตอบแทนของธุรกิจ โดยผลกำไรหรือผลตอบแทนที่ได้มักจะถูกนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “อัตราส่วนทางการเงิน” ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินของธุรกิจ (Peak, 2024)

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) คือ การนำตัวเลขจากงบการเงินมาหารอัตราส่วนเทียบกับฐานต่าง ๆ เช่น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราผลตอบแทนจากการขาย อัตรากำไรจากการดำเนินงาน เป็นต้น เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไร หรือสภาพคล่องของธุรกิจ กล่าวคือ ธุรกิจสามารถวัดผลการบริหารจัดการทางการเงินโดยใช้อัตราการทำกำไรหรืออัตราส่วนส่วนทางการเงินเป็นตัวชี้วัด (Melissa Horton, 2023) เนื่องจากการบริหารจัดการทางการเงินไม่สามารถวัดผลในรูปแบบของตัวเลขที่เป็นรูปธรรมได้

ความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงิน

การบริหารจัดการทางการเงิน เป็นกิจกรรมทางการเงินที่ผู้บริหารจะต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายของธุรกิจ โดยการบริหารจัดการทางการเงินในแต่ละธุรกิจ อาจมีความแตกต่างกันออกไปตามเป้าหมายหรือทักษะในการบริหารจัดการ อีกทั้งระดับการศึกษาหรือประสบการณ์ในการทำงานก็อาจจะส่งผลต่อความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Desta Yohannes Dalalo & Dagnachew Abera Hunde (2019) ได้ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการทางการเงินที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) พบว่า การจัดการสินทรัพย์ถาวร การจัดการเงินทุนหมุนเวียน ระบบสารสนเทศทางการบัญชี การรายงานและการวิเคราะห์ทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน และการจัดการโครงสร้างเงินทุน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อีกทั้ง Alhassan Musah, Erasmus Dodzi Gakpetor & Portia Pomaa (2018) ได้ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการทางการเงิน การเติบโตของบริษัท และความสามารถในการทำกำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า แนวทางในการจัดการเงินทุนหมุนเวียน แนวทางในการจัดการโครงสร้างเงินทุน แนวทางในการจัดการข้อมูลทางบัญชีและการรายงานทางการเงิน และการใช้เทคนิคในการจัดทำงานประมาณ และการจัดการสินทรัพย์ถาวร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรและการเติบโตของบริษัท และ Saqib Muneer, Rao Abrar Ahmad & Azhar Ali (2017) ได้ศึกษาผลกระทบของแนวทางในการจัดการทางการเงินต่อผลกำไรของธุรกิจ SMEs ที่มีบทบาทในการลดต้นทุนของหน่วยงาน พบว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ระบบสารสนเทศทางการเงิน และการจัดการเงินทุนหมุนเวียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมีนัยสำคัญ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะพบว่าการบริหารจัดการทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ธุรกิจที่มีการบริหารจัดการทางการเงินที่ดีกว่าจะสามารถสร้างผลกำไรหรือความสามารถในการทำกำไรที่ดีกว่า เนื่องจากการบริหารจัดการทางการเงินที่ดีจะส่งผลให้ธุรกิจมีความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงิน พบว่า การบริหารจัดการทางการเงินอาจเหมือนหรือแตกต่างกันออกไปตามหลากหลายปัจจัย โดยจิตติมา แจ่มอุบล (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาการจัดการการวางแผนทางการเงินของบุคคลวัยทำงาน พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีการจัดการการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกัน อีกทั้งศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (2558) ได้ศึกษาความแตกต่างของระดับการใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการบริหารกิจการ พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ ประเภทของการจัดตั้งธุรกิจ และประเภทของการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์จากงบการเงินเพื่อการบริหารกิจการไม่แตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

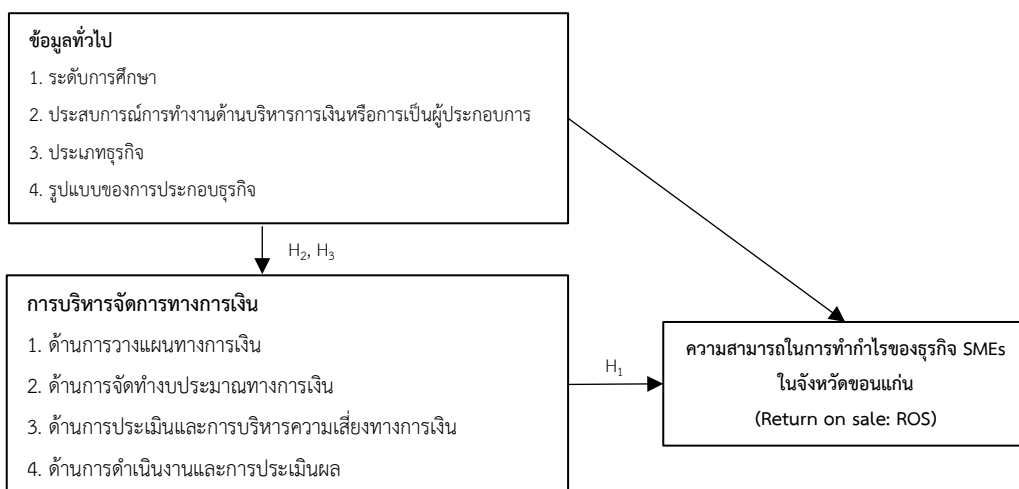
สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 (H₁): การบริหารจัดการทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานที่ 2 (H₂): ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการทางการเงินแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 (H₃): ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการทางการเงินแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียดขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น ที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคล ในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 ที่ยังดำเนินกิจการและส่งงบการเงิน จำนวน 1,714 ราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น ที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคล ในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 ที่ยังดำเนินกิจการและส่งงบการเงิน จำนวน 314 ราย

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดตัวอย่างผู้วิจัยจะใช้สูตรการคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยผู้วิจัยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเป็น ± 0.05 ($e = 0.05$) และสัดส่วนของลักษณะประชากรที่สนใจคือ 0.5 ($p = 0.5$) พบว่า จากประชากร 1,714 ราย ($N = 1714$) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 ราย ($n = 314$)

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 สำหรับการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เป็นการสำรวจเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามก่อนการสำรวจจริง โดยทำการเก็บรวบรวมจากผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีการจดทะเบียนนิติบุคคลในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 30 ราย

รอบที่ 2 สำหรับการวิจัยหลัก (Main Survey) เป็นการสำรวจจริงหลังจากที่มีการปรับปรุงและแก้ไขขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองชั้น ซึ่งในขั้นแรกจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีประเภทของธุรกิจเป็นชั้นภูมิหลัก ได้แก่ ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า (ค้าปลีก/ค้าส่ง) และธุรกิจบริการ และชั้นที่สองจะใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจะสุ่มเลือกธุรกิจในแต่ละชั้นภูมิจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	จำนวนประชากร	สัดส่วน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ธุรกิจการผลิต	122	7.12	22
ธุรกิจการค้า (ค้าปลีก/ค้าส่ง)	687	40.08	126
ธุรกิจบริการ	905	52.80	166
รวม	1714	100	314

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

จากตารางที่ 1 พบว่า จากขนาดตัวอย่างจำนวน 314 ราย สามารถแบ่งตามสัดส่วนของประชากรโดยแบ่งออกเป็นธุรกิจบริการจำนวน 166 ราย ธุรกิจการค้าจำนวน 126 ราย และธุรกิจการผลิตจำนวน 22 ราย

วิธีการจัดเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นเกี่ยวกับทัศนคติและการบริหารจัดการทางการเงินของธุรกิจ ซึ่งจะเป็นการเก็บข้อมูลที่ยังไม่ผ่านการประมวลผล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ทางหน่วยงานภาครัฐได้เก็บรวบรวมไว้ โดยจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจและการเงินที่เจ้าของกิจการเป็นผู้นำส่ง ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของผลตอบแทนจากการขาย (ROS) จากเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยจะเป็นข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลและมีการเผยแพร่แบบสาธารณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านช่องทาง Google Forms และแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Rating Scales) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยจะให้คะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร คือ อินเทอร์เน็ต โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต ในการอธิบายข้อมูลทั่วไป และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) สำหรับการจัดองค์ประกอบของการบริหารจัดการทางการเงิน เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสม และสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับงานวิจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation) สำหรับการหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบอันดับของครัสคาล-วอลลิส (The Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance by Rank) สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงิน เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และสมมติฐานการวิจัยที่ 3

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการบริการเป็นหลัก จำนวน 166 แห่ง (52.87%) มีรูปแบบของการประกอบธุรกิจเป็นบริษัทจำกัด จำนวน 197 แห่ง (62.74%) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 201 ราย (64.01%) และมีประสบการณ์การทำงานด้านบริหารหรือการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด จำนวน 139 ราย (44.27%)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการทำกำไร จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	Mean of ROS (%)
ประเภทธุรกิจ	
การผลิต	4.58
การค้า (ค้าส่ง/ค้าปลีก)	7.21
การบริการ	8.87

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการทำกำไร จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

รูปแบบของการประกอบธุรกิจ	
กิจการเจ้าของคนเดียว	-
ห้างหุ้นส่วน	9.54
บริษัทจำกัด	6.93
ระดับการศึกษา	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.54
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	9.36
สูงกว่าปริญญาตรี	6.30
ประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการ	
น้อยกว่า 1 ปี	3.35
1 – 5 ปี	10.34
6 – 10 ปี	7.93
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.22
ค่าเฉลี่ยรวม	7.90

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการทำกำไรของประเภทธุรกิจ ธุรกิจบริการจะมีความสามารถในการทำกำไรสูงสุด (8.87%) รองลงมาคือธุรกิจการค้า (7.21%) ในรูปแบบของการประกอบธุรกิจ ห้างหุ้นส่วนจะมีความสามารถในการทำกำไรสูงสุด (9.54%) รองลงมาคือบริษัทจำกัด (6.93%) ในระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจะมีความสามารถในการทำกำไรสูงสุด (9.36%) รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี (6.30%) และในประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ 1 – 5 ปีจะมีความสามารถในการทำกำไรสูงสุด (10.34%) รองลงมาคือ 6 – 10 ปี (7.93%) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 ราย จะเท่ากับ 7.90 เปอร์เซนต์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน

การบริหารจัดการทางการเงิน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนทางการเงิน ด้านการจัดทำงบประมาณทางการเงิน ด้านการประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และด้านการดำเนินงานและการประเมินผล สามารถนำมาวิเคราะห์จำนวน ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อแปลผลเทียบเกณฑ์ของ Likert Rating Scales ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยของระดับการบริหารจัดการทางการเงินของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น

การบริหารจัดการทางการเงิน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. การวางแผนทางการเงิน	3.82	0.64	มาก
2. การจัดทำงบประมาณทางการเงิน	4.15	0.70	มาก
3. การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน	3.95	0.82	มาก
4. การดำเนินงานและการประเมินผล	4.18	0.69	มาก

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการทางการเงินทั้ง 4 ด้านของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณทางการเงิน การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และการดำเนินงานและการประเมินผล มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.41 – 4.20 คะแนน) ตามเกณฑ์ของ Likert Rating Scales

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนของการบริหารจัดการทางการเงินมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้าง องค์ประกอบ และตัวแปรที่ศึกษาด้วยโปรแกรม SPSS และ AMOS จะได้องค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Construct	Factor Loadings	λ^2	1 - λ^2	AVE	CR
1. การวางแผนทางการเงิน (Cronbach's alpha = 0.866)					
a1 การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเงินที่ชัดเจน	0.918	0.843	0.157	0.713	0.879
a2 การกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่ชัดเจน	0.938	0.880	0.120		
a3 การแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้	0.645	0.416	0.584		
2. การจัดทำงบประมาณทางการเงิน (Cronbach's alpha = 0.895)					
b1 การจัดทำงบประมาณทางการเงินอย่างต่อเนื่อง	0.826	0.682	0.318	0.667	0.888
b2 การนำงบกำไร-ขาดทุนมาใช้ในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน	0.901	0.812	0.188		
b3 การนำงบกระแสเงินสดมาใช้ในการตรวจสอบการหมุนเวียนของเงินสดและสภาพคล่อง	0.769	0.591	0.409		
b5 การนำงบประมาณทางการเงินมาช่วยในการตัดสินใจหรือวางแผนการเงินในอนาคต	0.762	0.581	0.419		

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (ต่อ)

Construct	Factor Loadings	λ^2	$1 - \lambda^2$	AVE	CR
3. การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน (Cronbach's alpha = 0.858)					
c3 การวางแผนรองรับกับความเสี่ยงทางด้านเครดิต	0.640	0.410	0.590	0.573	0.842
c4 การวางแผนรองรับกับความเสี่ยงทางด้านสภาพคล่อง	0.796	0.634	0.366		
c5 การวางแผนรองรับกับความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ	0.816	0.666	0.334		
c6 การติดตามความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต	0.763	0.582	0.418		
4. การดำเนินงานและการประเมินผล (Cronbach's alpha = 0.930)					
d1 การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการ เป้าหมาย และระยะเวลาที่ชัดเจน	0.774	0.599	0.401	0.610	0.903
d2 การดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมี การติดตามและกำกับดูแลแผนการดำเนินงานทั้งหมด	0.854	0.729	0.271		
d3 การตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	0.795	0.632	0.368		
d4 การประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	0.746	0.557	0.443		
d5 การกำหนดมาตรฐานในการประเมินผลที่เป็นที่ยอมรับ ได้ มีความเที่ยงตรง และสอดคล้องกับเป้าหมายในการ ดำเนินงาน	0.796	0.634	0.366		
d6 การนำผลลัพธ์จากการประเมินผลการดำเนินงาน มา ใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มมากขึ้น	0.712	0.507	0.493		

หมายเหตุ: $\chi^2 = 1.256$, p-value = 0.069, GFI = 0.966, NFI = 0.979, TLI = 0.992, CFI = 0.996, RMSEA = 0.029, RMR = 0.032

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า relative $\chi^2 = 1.256$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 และ p-value = 0.069 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 อีกทั้งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของทุกองค์ประกอบสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.70 นั่นคือ โครงสร้างหรือองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบได้แก่ การวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณทางการเงิน การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และการดำเนินงานและการประเมินผล ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมีความเหมาะสม (Henry F. Kaiser, 1974) โดยมีตัวแปรที่ถูกเลือกทั้งหมดจำนวน 17 ตัวแปร (จากทั้งหมด 23 ตัวแปร) ที่มี Factor Loading ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานคือตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ดังตารางข้างต้น และเมื่อพิจารณาค่า AVE ของทุกองค์ประกอบจะพบว่ามีค่ามากกว่า 0.5 และค่า CR ของทุกองค์ประกอบมีค่ามากกว่า 0.7 จึงสรุปได้ว่า ข้อคำถามหรือแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับงานวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

ผู้วิจัยจะทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน โดยแยกเป็นรายด้านและรายข้อดังตารางที่ 5 ถึง 7 ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร

		Correlations				
		การวางแผน ทางการเงิน	การจัดทำ งบประมาณ ทางการเงิน	การประเมินและ การบริหารความ เสี่ยงทางการเงิน	การดำเนินงาน และการ ประเมินผล	
Spearman's	ROS	Correlation	.412	.392	.303	.484
Rho		Coefficient				
		Sig. (2-tailed)	.002	.000	.011	.000
		N	314	314	314	314

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่า Sig. ของทั้ง 4 ตัวแปรหรือองค์ประกอบมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ การวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณทางการเงิน การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และการดำเนินงานและการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่า Correlation Coefficient จะพบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.40 ถึง 0.59) และระดับต่ำ (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.20 ถึง 0.39) โดยการดำเนินงานและการประเมินผลจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรสูงสุด รองลงมาคือด้านการวางแผนทางการเงิน ด้านการจัดทำงบประมาณทางการเงินและด้านการประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงินตามลำดับ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงิน “ด้านการวางแผนทางการเงิน” และ “ด้านการจัดทำงบประมาณทางการเงิน” กับความสามารถในการทำกำไร

		Correlations							
			a1	a2	a3	b1	b2	b3	b5
Spearman's	ROS	Correlation	.404	.384	.318	.290	.292	.485	.288
Rho		Coefficient							
		Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
		N	314	314	314	314	314	314	314

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 6 หากพิจารณาค่า Sig. และค่า Correlation Coefficient จะพบว่า (a1) การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเงินที่ชัดเจน และ (b3) การนำงบกระแสเงินสดมาใช้ในการตรวจสอบการหมุนเวียนของเงินสดและสภาพคล่อง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.40 ถึง 0.59) ส่วนตัวแปรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับต่ำ (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.20 ถึง 0.39)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงิน “ด้านการประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน” และ “ด้านการดำเนินงานและการประเมินผล” กับความสามารถในการทำกำไร

			Correlations									
			c3	c4	c5	c6	d1	d2	d3	d4	d5	d6
Spearman's Rho	ROS	Correlation Coefficient	.169	.311	.313	.272	.419	.422	.408	.376	.420	.407
		Sig. (2-tailed)	.030	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
		N	314	314	314	314	314	314	314	314	314	314

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 7 หากพิจารณาค่า Sig. และค่า Correlation Coefficient จะพบว่า (d1) การดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยมีกระบวนการ เป้าหมาย และระยะเวลาที่ชัดเจน (d2) การดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยมีการติดตามและกำกับดูแลแผนการดำเนินงานทั้งหมด (d3) การตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (d5) การกำหนดมาตรฐานในการประเมินผลที่เป็นที่ยอมรับได้ มีความเที่ยงตรง และสอดคล้องกับเป้าหมายในการดำเนินงาน และ (d6) การนำผลลัพธ์จากการประเมินผลการดำเนินงาน มาใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มมากขึ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.40 ถึง 0.59) ส่วนตัวแปรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับต่ำและต่ำมาก (ค่า Correlation Coefficient น้อยกว่า 0.40)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 3

ผู้วิจัยจะทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 3 โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงินระหว่างระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกััน ด้วยสถิติการทดสอบของครัสคอลล-วอลลิส (The Kruskal-Wallis Test) โดยแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงิน

การบริหารจัดการทางการเงิน	รายการ	Kruskal-Wallis	P-value
1. การวางแผนทางการเงิน	ระดับการศึกษา	9.415	.009*
	ประสบการณ์การทำงาน	6.548	.088
2. การจัดทำงบประมาณทางการเงิน	ระดับการศึกษา	5.313	.070
	ประสบการณ์การทำงาน	7.467	.058
3. การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน	ระดับการศึกษา	2.978	.226
	ประสบการณ์การทำงาน	1.665	.645
4. การดำเนินงานและการประเมินผล	ระดับการศึกษา	.537	.764
	ประสบการณ์การทำงาน	.601	.659

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 8 พบว่า ค่า P-value ของทุกด้านมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานด้านการบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการทางการเงินไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ยกเว้นด้านการวางแผนทางการเงินระหว่างระดับการศึกษา พบว่า มีค่า P-value เท่ากับ 0.009 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการทางการเงิน “ด้านการวางแผนทางการเงิน” แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงิน “ด้านการวางแผนทางการเงิน” ระหว่างระดับการศึกษา

การวางแผนทางการเงิน	ระดับการศึกษา	Mean Rank	Kruskal-Wallis	P-value
1. การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเงินที่ชัดเจน	ต่ำกว่า ป.ตรี	127.52	6.754	.034*
	ป.ตรีหรือเทียบเท่า	162.41		
	สูงกว่า ป.ตรี	160.88		
2. การกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่ชัดเจน	ต่ำกว่า ป.ตรี	134.96	5.708	.058
	ป.ตรีหรือเทียบเท่า	160.34		
	สูงกว่า ป.ตรี	162.41		
3. การวางแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้	ต่ำกว่า ป.ตรี	48.35	12.782	.002*
	ป.ตรีหรือเทียบเท่า	158.16		
	สูงกว่า ป.ตรี	160.88		

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 9 พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเงินที่ชัดเจนและการวางแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ มีค่า P-value น้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเงินและการวางแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายทางการเงินไม่แตกต่างกัน หากพิจารณาค่า Mean Rank จะพบว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีการวางแผนทางการเงินที่ดีกว่า

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า การบริหารจัดการทางการเงินทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณทางการเงิน การประเมินและการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน และการดำเนินงานและการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรทั้งในระดับปานกลาง (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.40 ถึง 0.59) และระดับต่ำ (ค่า Correlation Coefficient อยู่ในช่วง 0.20 ถึง 0.39) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า ธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีการบริหารจัดการทางการเงินที่ดีกว่าจะมีความสามารถในการทำกำไรที่สูงกว่า เนื่องจากการบริหารจัดการทางการเงินถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำธุรกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการหรือมีทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินน้อย จึงอาจส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจ ซึ่งการพัฒนาทักษะหรือความรู้ทางการเงินจะช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจเกิดผลกำไรหรือความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มมากขึ้น โดยจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Desta Yohannes Dalalo & Dagnachew Abera Hunde (2019) พบว่า การจัดการเงินทุนหมุนเวียน การรายงานและการวิเคราะห์ทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน และการจัดการโครงสร้างเงินทุน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ SMEs และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alhassan Musah, Erasmus Dodzi Gakpetor & Portia Pomaa (2018) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเงินทุนหมุนเวียน การจัดการข้อมูลทางบัญชีและการรายงานทางการเงิน และการจัดทำงบประมาณ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ ซึ่งจะพบว่าธุรกิจที่มีทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินที่ดีจะช่วยผลักดันหรือส่งเสริมให้ธุรกิจเกิดการเติบโตและสร้างผลกำไรหรือผลตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้น

2. ผลการศึกษาความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการบริหารจัดการทางการเงิน “ด้านการวางแผนทางการเงิน” แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีองค์ความรู้หรือทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินที่แตกต่างกัน หากพิจารณาค่าเฉลี่ยของอันดับ (Mean Rank) ในตารางที่ 9 จะพบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทักษะในการบริหารจัดการ

ทางการเงินที่ดีกว่า ส่งผลให้ธุรกิจมีความสามารถในการทำกำไรที่สูงกว่า จากการสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้หรือทักษะในด้านการบริหารจัดการทางการเงินน้อยกว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา แจ่มอุบล (ม.ป.ป.) ที่ได้กล่าวว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการจัดการการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการศึกษาความแตกต่างของการบริหารจัดการทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดขอนแก่นที่มีประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน พบว่าผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการทางการเงินไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3 สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่จะมีความรู้หรือประสบการณ์ในการทำงานด้านบริหารการเงินหรือการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี ซึ่งจะเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ที่เริ่มทำธุรกิจในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 โดยจะมีระยะเวลาในการดำเนินงานหรืออายุกิจการที่ใกล้เคียงกัน อาจส่งผลให้ประสบการณ์การทำงานของผู้ประกอบการไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่ต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์จากงบการเงินเพื่อการบริหารกิจการไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถานประกอบการ

1. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ยในการบริหารจัดการทางการเงินน้อยกว่าด้านอื่น ๆ) เพราะการวางแผนทางการเงินเป็นรากฐานที่สำคัญในการบริหารจัดการทางการเงินเป็นอย่างมาก
2. ผู้ประกอบการควรศึกษาหลักการบริหารจัดการทางการเงินในเชิงลึกเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการทางการเงินให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงิน เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเกิดการชะลอตัวและมีความเสี่ยงที่เพิ่มมากขึ้น
3. ผู้ประกอบการควรพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทางการเงินควบคู่กันไปด้วย เช่น การบริหารต้นทุน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งการบริหารปัจจัยอื่น ๆ ควบคู่กับการบริหารจัดการทางการเงินจะทำให้การบริหารจัดการทางการเงินเกิดประสิทธิภาพสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมของผู้ประกอบการในจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตสามารถขยายขนาดตัวอย่างให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผลงานวิจัยนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายมากขึ้น
2. อาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพหรือกรณีศึกษาในการวิจัยร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group interview) ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ข้อมูลบริษัทที่ปรากฏในระบบรายชื่อไม่เป็นปัจจุบันตามสถานการณ์จริง โดยมีบริษัทที่ไม่ได้ยื่นงบการเงินประจำปีหรือเลิกกิจการโดยไม่ได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างเป็นทางการ จึงส่งผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนในการคำนวณขนาดตัวอย่างและแผนดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (ม.ป.ป.). *ธุรกิจ SMEs*. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/porkor/taxused/SMEs.pdf
- จิตติมา แจ่มอุบล. (ม.ป.ป.). *การจัดการการวางแผนทางการเงินของบุคคลวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/mmm24-2/6014133097.pdf>
- พสุ เดชะรินทร์. (2561). *การประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร*. Slow Strategy. <https://pasuonline.com/2018/07/23/การประเมินผลการดำเนินงาน>
- พีรณัฐ ยาทิพย์. (2561). *การพัฒนาแผนบริหารการเงินของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ SMEs*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. <https://research.rmutsb.ac.th/fullpaper/2561/research.rmutsb-2561-2018073106522629.pdf>
- ยลวรรณ จิรวชิรเดช. (2565). *ความสามารถในการทำกำไรคืออะไร วิเคราะห์แบบไหนได้บ้าง*. CPD Academy. <https://blog.cpdacademy.co/what-is-profitability-ratio-how-to-calculate/>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2566). *รายงานสถานการณ์ MSME ปี 2566*. <https://bds.sme.go.th/Files/f5e20d92-138e-48f2-a29f-5a6c3a37cfd0.pdf>
- สุพัทธรา จันทนะศิริ. (2565). *ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร หมวดยาและเครื่องดื่ม*. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 233-249. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/256692
- ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (2558). *ความแตกต่างของระดับการใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการบริหารกิจการในจังหวัดอุบลราชธานี*. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร*, 10(2), 94-106. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/BECJournal/article/view/54000>
- Dalalo, D. Y., & Hundee, D. A. (2019). Financial Management Practices and Profitability of Small and Medium Enterprises in Kembeta Tembaro Zone, SNNPR. *Journal of the Social Sciences*, 48(4), 1675-1688. https://www.researchgate.net/publication/345072507_Financial_Management_Practices_and_Profitability_of_Small_and_Medium_Enterprises_in_KembetaTembaro_Zone_SNNPR
- FDI Group. (2023). *What are financial statements? Let's find out*. <https://fdi.co.th/en/blog/งบการเงิน-คืออะไร-มาทำ/>

- Hayes, A. (2024). *Return on Sales: What ROS Is and the Formula to Calculate It*. Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/r/ros.asp>
- Horton, M. (2023). *The Difference Between Profitability and Profit*. Investopedia. <https://www.investopedia.com/ask/answers/012715/what-difference-between-profitability-and-profit.asp>
- Kaiser, H.F. (1974). An Index of Factorial Simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36. <https://doi.org/10.1007/BF02291575>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Muneer, S., Ahmad, R. A., & Ali, A. (2017). Impact of Financial Management Practices on SMEs Profitability with Moderating Role of Agency Cost. *Information Management and Business Review*, 9(1), 23-30. <https://doi.org/10.22610/imbr.v9i1.1593>
- Musah, A., Gakpetor, E. D., & Poma, P. (2018). Financial Management Practices, Firm Growth and Profitability of Small and Medium Scale Enterprises (SMEs). *Journal of Information Management and Business Review*, 10(3), 25-37. <https://doi.org/10.22610/imbr.v10i3.2461>
- Peak. (2024). *The (not) secret formula for measuring the financial status of a business*. <https://www.peakaccount.com/blog/business/gen-biz/financial-ratios>
- Sampson, L. (2023). *What Is Financial Management? An Expert Guide*. Oracle. <https://www.oracle.com/pk/erp/financials/financial-management/>
- Staff, C. (2023). *What Is Finance Management ?*. Coursera. <https://www.coursera.org/articles/finance-management>
- Stars Microelectronics. (2019). *Enterprise Risk Management*. <https://investor.starsmicro.com/wp-content/uploads/2021/05/cg-risk-2019-th.pdf>
- The Ranking. (2022). *Revealing the top 10 most developed provinces in Thailand. Which province is number one?*. Sanook. <https://www.sanook.com/campus/1425723/>